

domnívá-li se, že nejsou oprávněni, přenechati užívání bytu žalované, domáhati se nápravy žalobou na ně, ale proti žalované straně vyklizení vymáhati není oprávněna. Bylo by proto bývalo žalobu zamítnouti. Toho času však o tom ještě konečně rozhodnouti nelze, neboť není zjištěno, zda sporný byt skutečně dědicům Vilémy B-ové přísluší. První stolice jest názoru, že nájemní smlouva dosud trvá, protože žalobce ani netvrdí, že tím neb oním způsobem zanikla. Ale tento právní závěr není správným, neboť bylo na žalované, aby žalobě, opírající se o žalobcovo právo vlastnické, odporovala tvrzením a důkazem, že jí přes to jako podnájemníci z důvodu nájemní smlouvy, uzavřené se zůstavitelkou a přešedší na její dědice, nárok na užívání bytu přísluší. Odvolací soud nesdílí tento právní názor soudu první stolice a zdá se, že přiklonil se k názoru opačnému, zjistiť ze spisů o pozůstalostním řízení, dosud ovšem ještě neskončeném, že pozůstalost po Vilmě B-ové nezaplatila žalobci nájemného z bytu a neprojevila vůle, v její nájemní smlouvě pokračovati. Avšak ani tento právní závěr není správným, neboť podle §u 1116 obč. zák. se nájemní smlouva smrtí jednoho ze smluvníků neruší, není tudíž ani třeba projevu vůle, v nájemní smlouvě pokračovati, naopak je třeba, má-li nájem bytu býti zrušen, aby buď dědici aneb pronájemce jej rozvázali, ať již vzájemnou dohodou nebo zákonnou výpovědí, při které pronájemce ovšem musí po případě též šetřiti předpisu §u 6 (1) zákona o ochraně nájemníků. Nezbyvá proto, než aby bylo bezpečně zjištěno, zda nájemní smlouva dosud trvá či zda byla zrušena, ať již vzájemnou dohodou, třeba i mlčky učiněnou, aneb jiným způsobem. Nezáleží na tom, že se dědici k pozůstalosti Vilmy B-ové dosud snad nepřihlásili, neboť v tomto případě stačí, když osoby k dědictví a tím také k pokračování ve smlouvě podle §u 1116 a) obč. zák. povolané, po případě opatrovník pozůstalosti (§ 811 obč. zák.) učiní ona prohlášení, kterých je třeba, aby bylo jasno, zda zákonné nároky na byt uplatňují či zda nastalo zrušení nájemní smlouvy.

Čís. 4317.

Dopravní řád železniční.

Pokud jest dráha povinna vybrati od příjemce a zaplatiti odesílateli dobírku, třebas nemohla zboží příjemci dodati a byla nucena za ně zaplatiti.

Třebas nebyly v železniční dopravě s Maďarskem dobírky přípustny, jest dráha, přijavši poukaz odesílatele na dobírku, povinna jej splniti.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1080/24.)

Odesílatel zaslal v roce 1918 z Prahy zboží firmě V. do Budapešti a dodatečným příkazem v roce 1921 přikázal dráze vybrati na zboží dobírku. Ježto mu nebyla dráhou dobírka vyplacena, domáhal se na dráze její výplaty. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

S právním názorem, zastávaným žalovanou stranou a projeveným i v rozsudku odvolacího soudu, lze zásadně souhlasiti potud, že, ztratí-li se zboží dříve, než došlo do stanice určení, a nemůže-li dráha proto vybrati dobírku, váznoucí na ztraceném zboží, nemůže odesílatel požadovati od dráhy náhradu škody dle Šu 72 žel. dopr. ř., poněvadž nevybrala dobírky, nýbrž pouze podle Šu 84 žel. dopr. ř., poněvadž se ztratilo zboží. Stejně by zajisté musil býti posuzován i případ, když dráha dobírku sice omylem vybere, ale musí ji příjemci vrátit, poněvadž nemá a nemůže vydati zboží dobírkou zatížené. Tato pravidla nehodí se však na sporný případ. Dodatečným příkazem ze dne 7. ledna 1921 nařídil žalobce jako odesílatel, aby zásilka byla vydána původnímu adresátovi, firmě V. v Budapešti, proti zaplacení dobírky, a projevil tím jasně vůli, by přes to, že od odeslání zásilky uplynula již více než dvě léta, že firma V. dříve přijetí zboží odmítala a žalobce o něm učinil již jiná opatření, nákladní smlouva byla splněna dle svého původního znění a obsahu. I československé i maďarské dráhy přijaly dodatečný příkaz, maďarské dráhy daly místo původních, ztracených vyhotovit nové nákladní listy a doručily je firmě V., tato firma je tentokrát přijala, vyplatila dobírku, na zboží váznoucí, a žádala za vydání zboží. Když se ukázalo, že dráha zboží již nemá a nemůže ho tedy již vydati, zažalovala firma V. maďarské státní dráhy o náhradu škody, pozůstávající dle rozsudku Král. soudní stolice v Budapešti ze 7. února 1923 z ceny ztraceného oleje, ceny sudů, cestovních výloh a dopravních poplatků, kterýž spor také vyhrála. Z tohoto dílem nesporného, dílem zjištěného děje vyplývá, že práva z dopravní smlouvy mezi žalobcem jako odesílatelem a dráhou přešla podle §§ 73 (9) a 76 (1 a 2) žel. dopr. ř. se žalobce na firmu V. jako adresáta zásilky, že výhradně této firmě příslušelo podle § 99 žel. dopr. ř. právo uplatnit nárok na náhradu škody povstálé ztrátou zboží, a že jej také sama uplatnila. Názor žalované strany, jež, jak se zdá, sdílí i odvolací soud, že by také žalobce mohl žalovati pro ztrátu zboží, nelze srovnati s citovanými předpisy železničního dopravního řádu. Co firma V. z důvodu náhrady škody vzniklé ztrátou zboží, mohla od dráhy požadovati, ustanovují §§ 88 a 95 žel. dopr. ř. V případě hrubé nedbalosti dráhy má strana nárok na náhradu plné škody, jinak na náhradu obchodní ceny zboží v místě a v čase podání, náhradu placeného dopravného, cla a jiných výloh. V žádném případě neměla firma V. práva na vrácení zaplacené dobírky, naopak byla povinna z ruky do ruky dodatečně zaplatiti dráze, oč na této dobírce méně zaplatila, než bylo odesílatelem předepsáno, neboť zaplacení dobírky jest vzájemným plněním příjemcovým, bez něho nemůže uplatňovati žádné právo z dopravní smlouvy, tedy ani nárok na náhradu škody. Žalovaná strana tvrdí sice, že maďarské dráhy byly oním rozsudkem odsouzeny také ku vrácení zaplacené dobírky, poukazujíc na to, že zaplacená dobírka jest zahrnuta v přisouzených dopravních poplatcích, to jest však pouhá domněnka a není pro ni ve spisech opory. Ale i kdybysnad král. soudní stolice v Budapešti byla přece uznala na vrácení dobírky, svědčilo by to jenom o jiném právním

názoru maďarského soudu, a nebylo by to závazným pro tento spor. Firma V. byla a jest povinna zaplatiti dobírku, dráha byla a jest povinna tuto dobírku od ní vybrati a odvésti ji žalobci. Za to, že se tak nestalo, nebo stalo se neúplně, ručí odesílateli dráha sama podle výslovného předpisu Šu 72 (4) žel. dopr. ř., jež sluší dle hořejších vývodů rozšířiti na všechny případy vstupu adresáta zásilky do smlouvy dopravní. Nelze namítati, že by pak dráha byla povinna náhradou škody dvakráte. Nejde o náhradu jedné a téže škody, nýbrž o náhradu škod dvou. Náhrada škody způsobené příjemci ztrátou zboží, nesouvisí nijak s dobírkou. Musí býti stejnou částkou prisouzena, i když zboží bylo zasláno bez dobírky. Uložení dobírky má tu jenom ten význam, že dráha jest povinna náhradou škody pouze proti zaplacení dobírky. O tuto dobírku se nemůže ovšem sama obohatiti, nýbrž jest povinna, odvésti ji odesílateli. Odesílatel má na její vydání samostatný, neodvislý nárok. Zbývá uvážiti, zda mohla býti žalována československá železniční správa, ač se sama ničím neprovinila. Její pasivní legitimace jest odůvodněna Šem 100 žel. dopr. ř., ustanovujícím zcela všeobecně, že veškeré nároky proti dráze ze smlouvy nákladní mohou býti uplatněny u dráhy, jež přijala zboží k dopravě. Podle t. zv. Bratislavského protokolu, uveřejněného ve věstníku pro železnice a plavbu dne 1. listopadu 1919 pod čís. 87 a 88 platil železniční dopravní řád z 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. z. v kritické době i pro železniční přepravu mezi republikou Československou a Maďarskem s nemnohými výjimkami, kterými však § 100 žel. dopr. ř. nebyl dotčen. Podle tohoto protokolu nebyly sice při přepravě do Maďarska dobírky přípustny a dodatečné příkazy odesílatelovy nebyly zásadně dovoleny, jak československé tak maďarské dráhy měly tedy právo odmítnouti dodatečný příkaz žalobcův ze 7. ledna 1920, když však příkaz přijaly, byly povinny jej splniti a jím se řídit. Bez úspěchu musí zůstatí námitka, že původní nákladní smlouva byla ujednána již 27. září 1918, tedy s bývalým c. k. rakouským erárem. Záleží pouze na tom, že dodatečný příkaz ze 7. ledna 1920 přijala československá železniční správa.

Čís. 4318.

Zákonná ustanovení o povinnosti manželově ku vrácení věna jsou povahy dispositivní. Odchylná úprava úmluvou manželů jest přípustna. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená souhlas manžela ku vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím v něčem změní závazek dlužníkův a jeho splatnost. Splatnost dlužníkovu závazku závisí na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smlouveno. Nebylo-li ohledně splatnosti věna s dlužníkem ničeho umluveno, jest dlužník povinen věno vrátiti (pohledávku splatiti) kdykoliv na požádání manželky, vykážavši se svolením manžela.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1232/24.)

Žalobkyně přinesla manželvi věnem 2.700 Kč. Manžel dal pohledávku manželčinu na vrácení věna zajistiti na své nemovitosti. Nemo-